

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocnova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. — JESENICE, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri poštne Čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

KATASTROFALEN POTRES V JUŽNI SRBIJI

V sobotni noči je potres južno od Skoplja povzročil veliko škodo — Več vasi porušeneh — Mnogo ljudi ubitih in ranjenih — Železniški promet med Gjevgljijo in Skopljem prekinjen

Skoplje, 8. marca. AA. Po potresu v petek ponoči, ki ni bil katastrofalnega značaja, se je ponovil potres v sobotni noči ob 3. južno od Skoplja. Potres je imel katastrofalne posledice in sicer posebno južno od Demirkapije. Tako je vasi Pirava pri Valandovu porušena in izenačena z zemljo. 19 prebivalcev je bilo ubitih, 22 pa ranjenih. Zelo poškodovane so vasi Karagjorgjevo, Udovo, Drugoca, Mirovče in mestice Valandovo, kjer je večina hiš porušena ali pa tako poškodovana, da ni mogoče več v njih stanovati. Železniške postaje v Demirkapiji, Udovu in Mirovču so izenačene z zemljo. Železniški most na Vardaru pri Udovu je tako poškodovan in vržen z ležišča, da je prekinjen železniški promet med Skopljem in Gjevgljijo. Tudi iz drugih krajev javljajo o materialni škodi. Telefonske in telegrafске zveze so prekinjene. Trpeli so kraji med Kavadarjem, Gjevgljijo in Strumico. Radi prekinjenja zvez je zelo oteženo sprejemanje podatkov. Državne oblasti so organizirale nujno pomoč ter dale na razpolago šotore za prebivalstvo poškodovanih in uničenih vasi, ker se ljudje ne smejo vračati v hiše. Tudi iz Skoplja je bila organizirana pomožna akcija in pošiljanje življenjskih potrebščin. Ban Lazič je odpotoval s svojimi referenti na lice mesta katastrofe, da ukrene vse potrebno.

Beograd, 9. marca. M. Predsedstvo vlade je izdalo naslednji komuniké: Zaradi potresa v Južni Srbiji je vlada sklenila, da se nudi prizadetim krajem vsa potrebna pomoč iz državnih sredstev. Zato se ne bodo zbirali prispevki za prizadete ter tudi ne sprejemali iz inozemstva.

Beograd, 9. marca p. Po informacijah beograjskih listov je bilo v sobotni noči v južni Srbiji 24 novih potresov. Materialna škoda je zelo velika.

Kralj v potresnem ozemlju

Beograd, 9. marca. p. Ko je doznal Nj. Vel. kralj za katastrofalen potres, ki je zadal južno Srbijo, je odpotoval včeraj v spremstvu predsednika ministrskega sveta generala Petra Živkovića osebo v prizadete pokrajine. Pred svojim odhodom iz prestolnice je še izdal povelje, da se naj dovoli vsem vjakom, doma iz prizadetih pokrajin, primeren dopust, da odidejo k svojim rodbinam.

Beograd, 9. marca. AA. Iz Kotora poročajo, da je Nj. Vel. kraljica Marija sredi, ko je izvedela o veliki potresni nesreči v južnih krajih naše države, odredila, da se ustavi vsi svečani sprejemi.

Potres v Bolgariji

Sofija, 9. marca. V soboto ponoči so občutili v mnogih krajih ponovne potresne sunke, zaradi katerih se je ponekod zrušilo več zidov in dimnikov. V kraju Leski pri Nevrokopu je bila škoda največja. Nekaj hiš je bilo po-

polnoma porušeneh. Iz tega kraja poročajo o dveh smrtnih žrtvah. Dve osebi sta bili ranjeni. V mnogih krajih je med prebivalstvom nastala panika. Prebivalci so zapustili svoje hiše.

Potresna katastrofa v Grčiji

Atene, 9. marca. Zaradi potresa se je v mnogih vaseh na ozemlju Soluna porušilo več hiš. V Dojranu se je zrušila cerkev. Po vsej Macedoniji so se včeraj potresni sunki ponovili, in sicer do jugoslovensko-bolgarske meje. Zlasti močan je bil potres včeraj ob 4. zjutraj v Solunu, vendar pa škoda ni velika. V Vodeni, Idomeni in Kalindriji sta bila poškodovana kolodvora. V Kavaleriju in Kilkiču se je zrušilo 70 hiš. Podrobnosti iz province še manjkajo.

Potresi se nadaljujejo

Beograd, 9. marca. Beograjski seizmografski zavod je izdal danes naslednji komuniké: Davi ob 5 uri 1 minuta 3 sekunde so zabeležili seizmografi na Tašmajdanu početek nove velike potresne katastrofe v daljavi 9000 km. Maksimum potresa so zabeležili v Beogradu ob 5 uri 40 minut 42 sekund, ter je znašal 772 mikrona. Konec potresa je bil ob 6 uri 37 minut.

Ljubljana, 9. marca. Zavod za geodnamiko in seizmografijo poroča: Seismografski zavod je zabeležil te dni več katastrofalnih potresov in sicer: 7. marca ob 1. uri 18 minut in 37 sekund v daljavi 1150 km, 8. marca pa ob 2. uri 52 minut in 11 sekund v razdalji 1220 km. Istega dne sta bila zabeležena še dva lažja potresna sunka. Davi ob 5.11.5 v daljavi 9170 km in ob 9. uri je seizmografski aparat zabeležil nova močna potresa.

Poročilo observatorija pod Triglavom

Gorje, 9. marca. Včeraj 7. t. m. so zaznamovali potresomeri ob 1 uri 18 minut močan daljnji potres v daljavi 1000 km v smeri proti Solunu. — Prof. dr. A. Belar.

Viharji in snežni zameti

Kakor v Evropi, divjajo tudi v Severni Ameriki in drugod silni viharji, ki so povzročili veliko škodo in zahtevali tudi mnogo človeških žrtev

Budimpešta, 9. marca. Po vsem Madžarskem je divjalo zadnje dni silno neurje. Zapadel je pol metra debel sneg. V Budimpešti je bilo najetih za kidanje snega 2600 brezposelnih. Ustavljen je bil promet s tramvajem in z avtobusi. V pristaniščih Dunava je bilo zaradi neurja več nesreč.

Basel, 9. marca. V noči na nedeljo je po vsej Švici pričelo zopet močno snežiti. Na mnogih krajih obstoji nevarnost plazov. Železnica na goro Rigi je morala ustaviti promet.

Pariz, 9. marca. Položaj v seinski dolini, ki je nastal zaradi naraščanja rek, se je poslabšal. Seina je na mnogih krajih prestopila bregove ter poplavlila več hiš. Nekaj hiš so morali izprazniti.

London, 9. marca. Nad Anglijo so divjali zadnje dni silni snežni viharji. V Londonu in vsej deželi je bilo 10 do 15 stopinj mraza. Na Škotskem in v severni Angliji so besneli veliki snežni viharji, dočim je vladalo v južnih krajih mlačnejše vreme. Pravijo, da bo danes mraz popustil. V Edinburgu je zapadlo toliko snega, da so se smučali po ulicah.

London, 9. marca. AA. Na cesti med Patterdalom in Grasmorom se je v silni nevihti prevrnil avto, s katerim se je vozilo 6 mladenčev in tri deklice. Ranjena sta bila sofer in neka deklica.

Madrid, 9. marca. Na vzhodni obali Španije razsajajo silni viharji, ki so prisilili mnoge parnike in ladje, da so poiskali zavetja v pristaniščih. Boje se, da se je mnogo ladij na odprtem morju ponesrečilo.

Newyork, 9. marca. Silni viharji so na

obali pri New Englandu v okolici Brooklynu povzročili ogromno škodo. Kakor poročajo, se je ponesrečilo tudi mnogo ljudi. Kolikor je doslej znano, jih je bilo 5 ubitih, 20 pa ranjenih. Na mnogih železniških progah je prekinjen promet. Škoda cenijo na milijon dolarjev.

Newyork, 9. marca. Nad srednjo in zahodno Ameriko in preko tamošnjih jezerov razsajajo silni snežni viharji. Poročajo, da je v zametih našlo smrt 13 ljudi. V Chicagu je avtomobilski in železniški promet popolnoma onemogočen. Mestna uprava je zaposlila 20.000 brezposelnih za odstranjevanje snega. Na jezerih je plovba popolnoma onemogočena.

Katastrofalen vihar na otoku Mauritius

Kapstadt, 9. marca. Na angleškem otoku S. Mauritius so v zadnjih dneh ponovno divjali silni viharji, ki so povzročili ogromno škodo. Viharji so poškodovali mnogo hiš in tudi sladkornih tovarn. Vsi nasadi sladkornega trsa so bili uničeni.

Pourt Louis, 9. marca. Vihar, ki je divjal na otoku Mauritius, je povzročil velike poplave, ki so onemogočile na mnogih cestah vsak promet. Prebivalstvo je že od srede brez mleka in kruha. Ker je zvezdarna že v sredo zjutraj opozorila ljudi na bližajoči se vihar, so takoj zapustili svoja bivališča, zaradi česar število smrtnih žrtev ni veliko. Vihar je narasel do brzine 130 km na uro. V pristanišču so kakor hiše visoki valovi odplavili velike množine blaga ter vrgli pošamezne čolne na sredo javnega trga mesta.

Revolucija v Peruju

Lima, 9. marca. AA. Peruauski revolucionarni voditelji so sklenili ustanoviti osrednjo junto. Provizorično vlado je sestavil polkovnik Jimenez. Začasni predsednik polkovnik Sanchez Cerro je odločil svoje mesto ter odpotoval v Evropo.

Newyork, 9. marca. AA. Položaj v Peruju je še vedno zelo zapleten. Predsedniško mesto bo prevzel do novih volitev senator Ocampo.

Ogromen požar v Londonu

London, 9. marca. AA. V soboto je izbruhnil v šestnadstropnem skladišču nasproti Towerju na drugi strani Themse požar, ki je po svojem obsegu nadkrilil požare zadnjih let. Požar je moralo gasiti 1100 gasilcev. Bila je velika nevarnost, da bodo plameni švigili na sosedne hiše in stavbe. Po večernem naporu so gasilci ogenj lokalizirali. Škoda znaša 400.000 funtov sterlingov.

Demonstracije zaradi Dreyfusovega filma v Parizu

Pariz, 9. marca. AA. Čeprav gledališče Ambigue ne predvaja več filma »Dreyfusova afera« se demonstracije kljub temu nadaljujejo. Ko je bila predstava, so člani levičarskih veteranskih združenj ter pacifistične zveze vdrli v gledališče in protestirali proti temu, ker ne predvajajo več omenjenega filma.

Lady Owen porodila v ječi

Pariz, 9. marca. AA. Lady Owen, ki so jo obsodili pred 14 dnevi na 5 let ječe, ker je hotela umoriti ženo svojega ljubimca dr. Gastauda, so prenesti iz versajleskih zaporov v žensko kaznilnico St. Lazare v Parizu. V versajleskem zaporu je postala lady Owen mati. Dete je živelo le nekaj ur.

Nov ženski letalski rekord

Newyork, 9. marca. AA. Letalka Nuth Nichols je dosegla višino 9200 m. S tem je postavila nov ženski rekord, ki pa bo po vsej prički tudi absolutni višinski rekord.

Nezgoda nemškega letala

Berlin, 9. marca. AA. Letalo, ki prevaja potnike med Amsterdamom in Hannoverom, je moralo v bližini meje zaradi motornega defekta pristati. Prebivalci bližnje vasi so prhiteli na pomoč in rešili potnike in posadko. Letalo je popolnoma zgorelo.

Smrtni skok iz letala

Tokio, 9. marca. AA. Med poletom iz Tokija v Osaka je japonski potnik skočil iz prometnega letala in padel v neki gozd, kjer so ga našli popolnoma razbitega.

Znižanje plač v Nemčiji

Berlin 9. marca. AA. Deželni glavar je pozval berlinsko občino, naj zniža prejemke svojih uslužbencev po primeru 6 % redukcije plač državnih uradnikov. Berlinska občina mora znižati plače svojih namestnikov od 4—10 % v roku od 1. aprila do 1. oktobra.

Odličen angleški gost v Beogradu

Beograd, 9. marca. V soboto je prišel iz Aten v Beograd angleški polkovnik Smith s svojo soprogo. Angleški gost, ki je bil v času svetovne vojne na francoskem bojišču težko ranjen ter se mnogo zanimala za razmere na Balkanu, ostane več dni v Beogradu.

Proslava sv. Save v Strassbourgu

Strassbourg, 9. marca. AA. V soboto je tukaj jugoslovenska akademska mladina praznovala sv. Savo. Proslave se je udeležilo mnogo povabljenec, med njimi stalni zastopnik naše države pri mednarodnem uradu za intelektualno sodelovanje Lujo Vojnovič kot odposlanec našega poslanstva v Parizu. Častno predsedstvo proslave je imel rektor univerze dr. Fister.

Nesreče

Ljubljana, 9. marca.

Včeraj so pripeljali v ljubljansko bolnico težko poškodovanega rudarja Karla Peča iz Hrastnika. Bil je v družbi Josipa Pivca, s katerim sta se sprla, med prepričkom je pa Pivec potegnil iz žepa britve in prerezal Peču vrat. Stanje nesrečnega rudarja je zelo kritično.

Davi so v bolnico pripeljali strojevodjo Franca E., ki se je hotel v trenutku duševne zmedenosti obesiti. V bolnici so ga oddali na opazovalni oddelček.

Težka nesreča se je pripetila včeraj na Verovškovi cesti 21, kjer je z balkona I. nadstropja padel mladoletni Vladislav Rogelj, sin dimnikarskega pomočnika in zadobil precej težke notranje poškodbe. Druga žrtev nesreče je bil Stanko Avsec, pravnik finančne kontrole v Jesenic, kateremu se je po nesreči sprožil samokres in ga je krogla zadela v stegno desne noge. Vse ponesrečence so prepeljali v bolnico.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.805—22.865 (22.835), Berlin 13.5375—13.5675 (13.5425), Bruselj 7.9387, Budimpešta 9.9272, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 798.83—801.53 (800.33), London 276.25—277.05 (276.65), Newyork 36.74—36.94 (36.84), Pariz 223.02, Praga 168.69, Trst 298.13—298.30.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih: Beograd 9.1260, Pariz 20.35, London 25.24375, Newyork 519.60, Bruselj 72.44, Milan 27.215, Madrid 56.50, Berlin 123.56, Dunaj 73.03, Sofija 3.7675, Praga 15.3925, Varšava 58.13, Budimpešta 90.585, Bukarešta 3.06875.

Italijansko-francoski sporazum

Poročila iz Rima demantirajo vesti o sestanku kralja Viktorja Emanuela in predsednika Doumerguea ter o posetu italijanske mornarice v Franciji in francoske v Italiji

Pariz, 9. marca. V zadnjih dneh so se po listih razširile vesti o posetu italijanske vojne mornarice v Toulunu ter francoske mornarice v Speziji, kar naj bi tudi na zunaj manifestiralo doseženi italijansko-francoski pomorski sporazum. Temu posetu obeh mornaric naj bi sledil sestanek predsednika francoske republike Doumerguea z italijanskim kraljem Viktorjem Emanuelom. Po vestih iz Rima označujejo v tamošnjih merodajnih krogih vesti o posetu italijanske kralja v Parizu ter francoskega predsednika v Rimu kot prezgodnje. Pri tem naglašajo, da se morejo taki obiski izvršiti le tedaj, ko so popolnoma očiščena vsa sporna vprašanja med obema državama. To se bo zgodilo šele v pogajanjih, ki bodo sledila. Prav tako demantirajo v Rimu vesti o nameravanem posetu italijanskega brodograja v Toulunu ter francoskega v Speziji.

Pariz, 9. marca. AA. Vsebinsko francosko-italijanskega pomorskega sporazuma bodo objavili v časopisih v sredo istočasno v Washingtonu, Tokiu, Londonu, v Rimu in Parizu.

Mednarodno posojilo Italiji

London, 9. marca. »Financial News« piše, da je mednarodno posojilo v iznosu 70 milijonov dolarjev za Italijo več ali manj sklenjena stvar. List piše dalje, da dovoljuje konec napetosti v odnosih med Francijo in Italijo, kakor tudi med Italijo in Jugoslavijo, da se to posojilo ne naloži samo v Franciji, temveč na vseh finančnih trgih. Tudi Amerika bo najbrž prevzela tranšo posojila.

Bogata ležišča zlata na Kitajskem

Šanghaj, 9. marca. AA. Potniki, ki so se vrnili iz notranosti Azije, pripovedujejo, da so našli v pokrajini Sinkiang bogata ležišča. Pokrajina meji na Rusijo in Tibet. V Altinu in v drugih krajih kopije zlato nad 50.000 ljudi. Zlato gre po večini v Rusijo. Poročajo, da bi se z modernimi sredstvi produkcija zlata v teh krajih zelo dvignila. Kitajska bi s tem zlatom lahko popravila svojo valuto in rešila vse finančne probleme.

Islandska na pan-evropski konferenci

Zeneva, 9. marca. AA. Islandska vlada je sporočila glavnemu tajniku Društva narodov, da je sprejela povabilo k sodelovanju na evropski konferenci. Ker sta Turčija in Sovjetska unija podobno povabilo že sprejeli, se bo razprav evropske konference udeležila še tretja evropska država, ki ni članica Društva narodov.

Volitve v Španiji

Madrid, 9. marca. AA. Vlada naznanja, da bodo občinske volitve 12. aprila. Volilna agitacija se prične formalno 22. marca. Poročajo, da bo časopisna cenzura nekaj dni pred volitvami omlajena. Volitve v pokrajinske svete bodo mesec dni po občinskih volitvah. Volitve v zakonodajno skupščino se bodo vršile sredi junija. Novi parlament se sestane 15. julija na enodnevno zasedanje, na katerem bo podal kralj svojo izjavo, nakar bo odločen do oktobra.

Gandhi o sporazumu

New Delhi, 9. marca. AA. Gandhi je odgovoril indijskim radikalom, ki nasprotujejo sporazumu z Anglijo, na javnem shodu. Sporazum z lordom Irwinom bo predložen nacionalističnemu kongresu v Karajiju. Kongres ga bo lahko sprejel ali pa odklonil. Kdor ne soglaša z njim, naj predlaga nezaupnico. Oni, ki bodo zanj glasovali, naj prevzamejo vso odgovornost in vodstvo nadaljnjega dela. Angleška vlada je medtem izpustila prvo skupino 65 žena, ki so bile zaprte iz političnih razlogov in pomiloščane na podlagi sporazuma z Gandhim.

Riovestal (Kalifornija, 9. marca. AA. Na kalifornijskem vseučilišču je bil vpisan indijski dijak Savrampande, etar 32 let. Zadnje dni je nenadoma neznan kam izginil. Sedaj so pa ribiči našli njegovo truplo brez glave v reki Sacramento. Preiskovalna oblast je ugotovila, da so ga neznan moški pred smrtjo mučil. Sodijo, da so ga umorili njegovi rojaki, ker je zagovarjal pravice Indije z Anglijo.

Milijonar obsojen zaradi ponarejanja potnih listov

Pariz, 9. marca. AA. Nemčija je zahtevala od francoskih oblasti izročitev znanega milijonarja Storyja, ker ni plačal nemškemu oblastvom 6 milijonov mark dohodninskega davka ter zbežal v Francijo. Francosko sodišče je obsodilo Storyja na tri mesece ječe, ker se je posluževal ponarejenih potnih listov. Odvetnik Storyja torej je protestiral proti izročitvi, češ, da je prestopok političnega značaja.

Dan zborovanj in prireditiv

Včeraj je bilo naše društveno življenje v znamenju zborovanj

Včeraj je bil v Ljubljani dan prireditiv in važnih zborovanj. Zborovala je zdravniška zbornica, ki je zopet za predsednika izvolila mestnega fizika g. dr. Mavričja Rusa. Zborovali so pa na svojem običnem zboru razpravljali o novih tarifah in o novem zakonu ter izvolili za predsednika dr. Jožeta Tavčarja, za podpredsednika dr. Ivana Oblaka, za tajnika dr. Lojzeta Brenčiča, za njegovega namestnika dr. Jure Kallaya, za blaginjaka dr. Kambiča, za odbornike pa dr. Lojzeta Kraigherja, dr. Gustava Rodoska in dr. Furjana iz Novega mesta.

Pri »Mraku« je imela občini zbor Zveza bančnih uradnikov in namestencev, ki se je vršil ob prav lepi udeležbi članstva in delegatov iz pokrajinskih mest. Zveza društev privatnih in avtonomnih namestencev je zastopal predsednik predsednik g. Zemljčič, Pokojniški zavod za namestencev predsednik g. dr. Alojzij Vrtovc in podpredsednik dr. Vrančič, prišli so pa tudi delegati centralne in zagrebo. Pri volitvah so bili v novi odbor izvoljeni Vrančič, Vlado, Stih Lendov, Golmayer Ciril, Sušnik Ivan, Polajnar, Turšič, Kunstek, Lesjak in Patik. V nadzorstvo Franke, Plešio in Potočnik. V glavni odbor centralne v Zagrebu Golmayer in Skaza. V glavni nadzorni odbor Vrančič. Za delegata na kongresu saveza, ki bo letos v Splitu, pa Vrančič in Sušnik.

V soboto zvečer je Jugoslovensko-češkoslovaška liga priredila izvrstno upeševanje v počastitev predsednika Masaryka ob njegovem rojstnem dnevu. V lepo okrašen dvorani Delavske zbornice so se zbrali člani JČ Lige z obema podpredsednikoma g. dr. Gustavom Gregorinom in ravnateljem Rastom Pustoslavcem. Bilo je pa tudi mnogo članov Češke obce in drugih prijateljev brateškega naroda. Banskoupravo je zastopal prosvetni šef g. dr. Lončar, mestno občino sam župan g. dr. Puc, vojaško oblast pa komandant mesta g. general Popovič. Univerzo je zastopal rektor g. dr. Dolenc. Ker je bil češkoslovaški konzul odsojen, je konzulat zastopal podkonzul g. Oihelka. Razen drugih uglednih dam je bila navzoča tudi soproga predsednika Lige in poslanika ga. Anči Krauerjeve. Nadejše prvi podstarosta SKJ g.

E. Gangl, s starostjo Kajsašem, predsednik deželnega sodišča g. Peter Keršič, intendant Narodnega gledališča g. Oton Zupančič, podpredsednik odvetniške zbornice g. I. Zirovnik, predsednik Glasbene Matice dr. Ravnhar, prof. dr. Zalokar in mnogo drugega odličnega občinstva.

Po slavnostnem govoru podpredsednika g. ravnatelja Rasto Pustoslavca je nastopila operna pevka ga. Vera Popovič-Adlešičeva in sijajno zapela več pesmi. Pozornost je pa vzbudil mladi konservatorist g. Uros Prevorsek, ki je s spremljanjem g. Marijana Lipovška odpiral na vijolino dve krasni točki. Tudi slovenski vokalni kvintet se je odlikoval, posebno simpatično je bila pa pozdravljena mlada pevka gdca Lida Vedralova. Sploh je bila vsa prireditiv skozi in skozi dostojno počaščenje sivolasega prezidenta.

Razen drugih prireditiv moramo omeniti še uspehi večer Soče, kjer je predaval g. prof. dr. Ivan Lah o jugoslovanski ideologiji, Kralju Matjažu in kraljeviču Marku in se je v uvodu spomnil tudi prezidenta Masaryka.

Med vsemi prireditvami so bila pa največje zborovanje in koncert Hubadove pevske župe, ki so privabile iz mesta in dežele nad tisoč pevcev v unionsko dvorano. Na zborovanju je bilo zastopanih 17 pevskih društev, župna uprava pa vodi evidenco nad 28 pevskimi zbori z nad 1300 pevci in pevkami. Župni pevovodja g. Zorko Prelovec je naglašal, da je delovanje naših zborov v artistični smeri prav zadovoljivo, treba pa nam je zlasti dobrega pevovodskega naraščanja, ter je izrazil željo, da vsako društvo izvaja vsaj eno skladbo jubilara Patra Hugolina Satnerja. Pri volitvah je bila izvoljena stara uprava in določena prva nedelja v marcu za vsakoletno skupščino. G. dr. Pavel Kozina je opozarjal na proslavo in odkritje spominske plošče bratom Gustavu Benjaminu in Josipu Ipavcu ter skladatelju Juriju Flajšmanu, dr. Švigelj je pa sporočil, da je JPS odlikoval 64 članov, ki so 20 ali več let pri kakem društvu, z diplomami. Na popoldanskem koncertu je nastopilo 13 različnih zborov pod lastnimi pevovodji, da lahko to prireditiv imenujemo tekmo naših zborov za prvenstvo v banovini, ki je nadvse lepo in impozantno uspeša.

nemogoče muhe — vedno, v svetek in pest. Sicer pa niso nič posebnega počeli, česar bi ne bilo pričakovati. Zbavali so se seveda tudi v kinematografih, v gledališčih, kavarnah in pri Dalmatinčih, nikdar ne izpustijo kreditov, res, ni potrebno, da bi vzdihovali, revščina še ni tako splošna kot »briljantnost« nasprotnega pomena, pa se bo še dalo nedogleden čas noreti. Še pravi, postni čas ni za vse, v življenju je vse takorekoč racionalizirano — oni greše, drugi pa tepe za njih grehe, pa je stvar v rodu. Kaj bi se potem pritoževali!

Še eno pojasnilo

G. urednik! — Najin četrtkov razgovor je našel odmev v upravi Narodnega gledališča z včerajšnjo izjavo g. upravnika Otona Zupančiča. Ker sem se zadnjič očitno premalo obširno izražal, izvolite sprejeti še naslednje pojasnilo:

Ob slovesu od prejšnjega upravnika, g. inž. Kregarja, sem na njegovo vprašanje, če me res ne bodo spravili več na operne deske, odgovorila, da v stalni angažman ne grem, v slučaju kake zadržke pa me lahko pozovejo kot gosta, »ker za silo bom morda še dobral«. Po mojem odhodu iz opere pa do danes menda ni bilo take zadržke, da bi reflektiral na mojo zasilno pomoč. Če ni bilo izvenljubljanskih gostov ali debutantk, so raje zaprli teater 3—4 krat na teden, vmes pa dajali opere.

Po več kot 14 mesecih odkar sem pela zadnjič v operi (6. julija 1927.) pa mi je novi upravnik g. Oton Zupančič pisal 12. septembra 1928 pismo, ki sem ga smatrala kot običajno vabilo na stalni angažman, ker v njem o kakem gostovanju ni bilo govora. Tega poziva k sodelovanju takrat nisem več mogla sprejeti, ker sem bila obvezana par tednov na to nastopiti že v Ameriki. (G. upravniku sem odgovorila, da sem za bližnjo bodočnost usmerila svoje delovanje drugam.) In da bom odkritoaradno do kraja, naj povem, da bi tudi ne bila hotela znova v angažman, ker je operno vodstvo v dobi preje omenjenih 14 mesecev dovolj jasno pokazalo, koliko bi mu bilo dobrodošlo moje sodelovanje. Ponudbo g. upravnika pa sem razumela le kot čin njegove osebnosti. Da me slutnja ni varala, dokazuje tudi dejstvo, da v zadnjih dveh letih — odkar sem se vrnila iz Amerike — na različna javna vprašanja in opazke glede mojih nastopov odgovarja operno vodstvo samo z molkom, če pa komu odgovori z besedo, se sklicuje na to edino vabilo g. upravnika brez pojasnila, da so mi ga poslali tik pred odhodom v Ameriko.

Ljubljana, 8. marca 1931.

Pavla Lovsetova.

Dijak prosjak

Povedati je treba, da je to opereta, ki jo predvajajo v kinu Matko, ker jo ima tudi operno gledališče na repertoarju. Sicer je pa opereta ena in ista. Seveda razlika — tam oder, tu platno. In kdor hoče povdarjati razlike, jih lahko našteje še mnogo.

Toda namen in bistvo operete se lahko uveljavita tu in tam, le sredstva so različna, zaradi tega pa ne moremo govoriti o konkurenci... in reklam... Golo našo ključje, nič drugega...

Ker pa opereta ni več greh (smeh tudi ni), zato tudi ni tako pregrešno, če se pove nekaj besed njej v prilog. Posebna takšna ne more biti nikomur v spdkitju, saj je sila stara, popularna in še vsak star greh — končno ni več greh. Pripomniti pa je treba, da »Dijak prosjak« ni zaradi tega medel, obrabljen, še vedno je mladostno svež; vsaj takega nam prikaže film. Se pravi — igralci. Igralec pač lahko v vsem pokaže svojo umetnost, če je dober. Slabemu pa ne more pomagati še tako dober dialog, odnosno drama ali tragedija...

In ljudje iščejo zabave — ker jo potrebujejo. Je že tako, da je dandanes smeh mnogokrat potrebnejši kot pa solze kesanja in spoznanja. Bolje je pozabljenje kot pa briga, kako bi odpravili — brige...

Kljub vsemu je pa potrebno vsaj takorekoč — nezmatno spoznanje pri tem, namreč, da brez posebne umetnosti ni tudi zabave. Najmanjše zabave, kaj se operete. Priznati moramo že iz hvaležnosti, če smo se dobro zabavali. Ta misel se nam vsili, če nam je dobra volja količkaj dražja od solz svetožalja.

Torej priznati je treba, da je vsaka dobra opereta za ljudi, ki so potrebni nepriljene zabave, prijeten dogodek.

In kdor je videl »Dijaka prosjaka«, bo to potrdil, kajti igralci v tej opereti so ustvarili like, ki jih, bogme, ni enakih po originalnosti, dovršenosti, da, pa saj ni treba hvaliti. H. H. Bollmann, Jarmila Novotna, H. Picha... To so vsem nepozabne postavke, imponirajo vam, čuditi ste se tako veliki sovražniki filma. »Dijak prosjak« je film, kakršnih je malo.

Slovenci v Zagrebu

V Zagrebu živi okrog 30.000 Slovencev. Da se pobliže seznanijo, je bilo lani v Zagrebu ustanovljeno društvo »Narodne čitalnice in knjižnice«, v katerem se združajo Slovenci. Včeraj je društvo polagalo bilanco svojega delovanja v prvem letu svojega obstoja. Skupščino je otvoril dr. Fran Zavrnjak, ki je predlagal, da se pošlje Nj. Vel. kralju udanostna, ministrskemu predsedniku generalu Živkoviću in banu savske banovine dr. Peroviću pa pozdravna brzojavka.

Iz poročil je razvidno, da je bilo že prvo leto, ki je bilo večinoma posvečeno pripravljalnemu delu, zelo uspešno. Društvo šteje že okrog 1200 članov, uredilo si je knjižnico, ki ima 1500 knjig, čitalnica pa 50 časopisov in revij. Društvo je razdeljeno na več sekcij. Prosvetni odsek vodi dr. Boris Zarnik, vseučiliški profesor v Zagrebu. Odsek prireja predavanja, ki so vedno dobro obiskana. Pevski odsek je pod vodstvom dr. R. Zalokarja in je zelo marljivo deloval. Da pospeši družabnost med članstvom, so bili ustanovljeni tudi plesni, zabavni in izletniški odsek.

Predsednik prof. Zavrnjak je v svojem poročilu poudarjal samo najvažnejše dogodbe v društvenem življenju in naglašal, da je smisel za disciplino in organizacijo, ki je baš pri Slovencih zelo razvit, omogočil nagli razvoj društva v popolni harmoniji in složenem delu.

Po poročilih drugih društvenih funkcionarjev so se vršile volitve, pri katerih je bil ponovno izvoljen za predsednika prof. dr. Zarnik, poleg njega pa vsi stari odborniki ter 15 novih, ker je društvo znatno razširilo svoj delokrog. V nadzorni odbor so bili izvoljeni dr. A. Arselin, V. Bizjak, tvorničar v Zagrebu, in vseučiliški prof. dr. Fran Kogoj.

Zmagovalec na plesnem turnirju ga. Stojković in g. Seunig

Zidanje stanovanjskih hiš

Dne 16. aprila se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Ljubljani prva javna ofertalna licitacija za zgradbo stanovanjskih hiš v Ljubljani. Načrti, proračuni in drugi podatki se dobe od 15. marca naprej pri direkciji državnih železnic v Ljubljani, Ljubljanski dvor, soba št. 115.

Dne 14. aprila se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Ljubljani prva javna ofertalna licitacija za zgradbo 3 stanovanjskih hiš v Ljubljani. Načrti, proračuni in drugi podatki se dobe od 14. t. m. naprej pri direkciji državnih železnic v Ljubljani, Ljubljanski dvor, soba št. 115.

Slovenci v Ameriki

14. februarja se je v Chicagu pripetila precej težka avtomobilska nesreča. Z avtomobilom Ludvika Skale so se peljali za pogrebom patra Alfonza Miklavčiča po možni župnik Aleksander Urankar, organist Ivan Račič in pogrebec Alojzij Zefran. Na križišču 22. ceste so hoteli z avtomobilom prehiteti mrtvaški spreved, da bi v Lemontu pripravili vse potrebno, Istočasno je privozil z nasprotnih strani drug avtomobil, kateremu se je hotel Skala izogniti in je krenil na levo, zaletel se je pa v avto, ki je privozil z leve strani, dočim je hotel križati cesto pri karambolu so bili vsi potniki precej poškodovani. Račič si je prebil lobanjo, drobič razbite šipe so ga ranili na obrazu. Župnik Urankar si je zlomil levo roko, Zefran se je nevarno obrezal na glavi, dočim je bil Skala lažje poškodovan. Avtomobil se je popolnoma razbil. Vse štiri ponesrečence so morali prepeljati v bolnico.

V kraju Napeming, država Minnesota, so 30. januarja pokopali Terzijo Arničovo, ki je podlegla jetiki. Pokojna je bila stara 36 let, doma je bila iz Luč v Savinjski dolini. V Ameriki je bivala 10 let. Zapustila je moža in sinčka. — V Chicagu je umrl 11. februarja Rudolf Gradišar. Zapustil je ženo in več otrok. — V Jolietu je 14. februarja preminul Anton Marhek v starosti 48 let. Zapustil je žalujočo ženo. — V Clevelandu je umrl France Horvat. — V Pueblu, država Colorado je umrl v februarju France Zupančič. Pokojni je bil doma iz fare Ambrus. Zapustil je ženo, 5 hčerk

in tri sinove. V Milwaukee država Wisconsin, je nenadoma preminul v najlepši moški dobi 28 let Simon Sluga. Pokojni je bil doma iz Strazbojcev pri Ptuj. V Ameriki je bival že 25 let.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: ponedeljek, 9. marca 1931, katoličani: Franciška; pravoslavni: 24. februarja: Danimir.

DANAŠNJE PRIREDITVE:

Drama: Divji lovec. A.
Opera: Zaprt.
Kino Matice: Dljak prosjak.
Kino Ideal: Zaročenka Arizone.
Kino Ljubljanski Dvor: Onstran življenja.
Predavanje za vajence v Mestnem domu ob pol 19.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Trnkoczy, Mestni trg; Ramor, Miklošičeva cesta.

Iz gledališke pisarne

DRAMA.

Divji lovec se vprizori v ljubljanski drami ponovno danes v ponedeljek dne 9. t. m. v običajni zasedbi in režiji prof. Sesta. Predstava se vrši za red A. V torek ostane drama zaprta.

Dom osamelih žena je naslov drami, katero je prevzela naša drama za letošnji repertoar iz poljske literature. Premijera je bila v Varšavi lanskega leta z ogromnim uspehom. Na Poljskem jo igrajo stalno vsi dramski teatri. Od tam pa je prišla tudi na vse druge slovanske odre. Spisala jo je poljska pisateljica Nalkowska. V Ljubljani režira to delo ga. Marja Vera. Premijera se vrši v sredo dne 11. t. m. za red D.

Japonski teater. Gostuje prvkrat v Evropi tekom letošnje sezone. Obisk so že vse večje evropske odre. Na svojem povratku v domovino preko Trata pa se ustavijo v ponedeljek dne 16. t. m. tudi v našem opernem gledališču. Je to prvi slučaj, da je šla pristno japonska gledališka skupina na pot. Skupino je sestavil in jo vodi Mityo Ito, ravnatelj enega največjih gledališč v Tokiu. Njemu se je posrečilo, da je prvkrat pripeljal te igralce, ki nekako ljubosumno varujejo tradicijo svojega teatra v Severno Ameriko in od tam v Evropo. Kostumi igralcev so slikoviti in bogati, dekoracije pa nam kažejo pristni japonski kolorit. Prihko bomo imeli, da bomo občudovali japonsko igrjo v originalu. Kakor je njihova igra svojevrstna in povsem različna od naše, ravno tako tudi oderska slika. Po večini je razdeljena v tri kote. Repertoar obsega krajše komedije, petje in ples. Posetnike ponedeljkove predstave opozarjamo, da bo predpoda od petka 13. t. m. naprej. Gledališka blaginja ne sme sedeti nikomur rezervirati, vsak si mora sedež vzeti pri blaginji brez predhodnega naročila, to pa zato, ker se je nekako ustalila navada, da posamezniki rezervirajo prvi dan po pet ali več sedežev, naposled pa vzamejo samo dva ali celo enega. S tem pa onemogočujejo nakup drugim.

OPERA.

Jutri se ponovi, polna lepih melodij in romantične vsebine opera »Werther« z g. Gostičem v naslovni partiji. V vlogi Lote nastopi v letošnji sezoni prvič ga. Thierry. Ostala zasedba kot pri premijeri. Dirigent ravnatelj Polč. Predstava se vrši za abonma C.

V petek gostuje v »Cavaleriji rusticane« in »Ghumadici« znani češki tenorist g. O. Masak. Odlični pevec in igravec gostuje te dni v Zagrebu. Vsa kritika ga izredno hvali. »Morgenblatt« piše: g. Masak je pol pri nas prvič partijo Turidela. Njegov sveži, prodirni, junaško barvani tenor je prišel še do popolne veljave, ker poseduje simpatični mladi umetnik izrazito dramsko oblikovalno moč itd. — Opozarjamo na predpodoj vstopnice za ta večer, ki bo nudil brezdvomno vsem izreden užitek.

Iz Trebnjega

Sokolski tečaj. — Meškova »Mati«.

Dva važna sokolska dogodka smo imeli v nedeljo 1. t. m. v Trebnjem, ki bosta postala mejnika nadaljnjega sokolskega dela.

Popoldne ob 13. se je izvršila slovesna otvoritev II. društva prednj. tečaja v prostorih tukajšnjih osnovne šole v prisotnosti članov gl. uprave, tukajšnjega župana J. Zupančiča in številnih tečajnikov in tečajnic. Otvoril je tečaj s toplim pozdravom vsem, posebno gostom, društveni starosta g. Jaka Novak, nakar je v imenu društvene načelnosti podal par navodil in urnik tečaja pisec teh vrstic. Vpisanih je 34 tečajnikov in tečajnic. Razen domačinov so še člani bližnjih sokolskih društev: Stična, Ivanja Gorica, Mirna, Mirna peč, št. Janž in iz šol: Doberniče ter Tržišče. Posebno poseča tečaj lepo število učiteljev, ki mu je dana tu najljubša prilika spoznati vse strani sokolske vzgoje. Tečaj se bo vršil 10 nedelj do 17. maja, vsakokrat od 13. do 18. ure in bodo na njem poleg domačih predavali tudi predavatelji iz Ljubljane.

Želim tečaju obilo uspehov, da bodo izšli iz njega kmalu res pravi Tyrševi vzgojitelji, katerih posebno ta kot Dolenjske silno potrebuje.

Zvečer istega dne pa je odigral sok. dram. odsek pred polno dvorano na Marofu znano težko Meškovo »Mater« v splošno zadovoljstvo in izvrstni režiji g. D. Pavlina. Vsi igralci so podali svoje vloge prav dobro in tako pokazali, da so kos še težjim delom. Občinstvo je s pravim uživanjem sledilo igri, saj je izvajanje napravilo na vse najljubši vtis. S tako uprizoritvijo se naši diletanti prav lahko predstavijo celo na večjih odrih. Dram. odsek vse priznanje! Zdravo! —ar.

Huda pokora postne nedelje

Včeraj so nas višje sile opozarjale, da je predpusta konec in da je treba delati pokoro

Ljubljana, 9. marca.

Pratika pravi, da imamo sveti postni čas in moramo pač verjeti, da je tako. Z bridko resnico se moramo sprijazniti, zoper pratiko se pač ne da nič narediti. Zato pravimo tudi mi, da je post, zaradi posta pa je potrebna tolažba, ocvirki, seveda ne pregrešni in takšni, da bi vzbujali še večjo jezo in žalost in še hujše kesanje ter naglasi še težjo pokoro, kot je sploh potrebno za post. Pa tudi tolažba mora biti zmerna, v nobenem pogledu ne smemo biti postne dni razsipni, zato pa nudimo takšno tolažbo le ob velikih, redkih dneh, kot so nedelje, odnosno ponedeljki.

Sprejmite torej z odprtimi srci, kar vam pač nudimo, če vam ni za tolažbo, pa vzemite te spokorne vrstice za pokoro.

Včeraj — če še ne veste, je bil torej zopet lep postni dan, kot si ga le moremo misliti, zgleden postni dan, blagoslovljen, kisel in čemeran kot posebnega pokora, poln solza, obupen in strašen kot poslednja sodb. S tem pa se ni mnogo več povedalo, no kot nič. Zato pa začnimo še lepo enkrat od kraja.

Torej, včeraj je bila zopet nedelja, najvažnejši dan vseh dni, sveti dan, dan pokore, gospodov dan; saj veste, kako je to: zaradi nedelje so vsi drugi dnevi, vse druge dni se dela, da lahko v nedeljo uživamo sadove dela, vse dni pričakujemo samo nedelje, se z njo tolažimo, si sladiamo to tako vražje grenko življenje, vsi drugi dnevi so tako nemiselni, brez vsaj višjih stvari in lepote, le v nedeljo se ljudje spomnijo, zakaj so na svetu ter da do ne le bogu, kar mu gre, temveč si tudi sami privoščiijo, kar jim diši — seveda kolikor jim je pač mogoče. Povdariti pa moramo, seveda, da postne nedelje nikakor niso popolnoma takšne kot druge, še posebne namene in pomen jim moramo pripisati: še vse važnejše in pomembnejše so, četudi se nič ne zgodi in se nič ne »vrši« niti pregrešen ples, niti vzgojno tendenčna prireditiv. Res, povdariti je treba, ljudje ne pojmujejo, kaj je prav za prav postni čas in pokora in glede na to postne nedelje.

No, ker je danes ponedeljek, pa lahko izpregovorimo mimogrede o tem kakšno, ki bo pretresla vsa zakrknjena srca.

Seveda ljudje so dandanes strahovito malomarni, brezbrizni, pa se nikakor ne morejo zamisliti v kaj višjega — vse smatrajo za slučaj. Toda — samo malo pomislimo — nedelja je bila včeraj, in kakšna! — ali nas niso višje sile dovolj resno opomnile, da je čas pokore konec plesov, klobas, zadnji čas, da se spokorimo ter zamislimo v minljivost vseh posvetnih stvari grdega predpustnega časa, ki ga je po praksi že zdravniški vrh vzela, mi se pa še vedno ne moremo ločiti od njega? Strašna pokora se nam nalaga, od dne do dne strašnejša, mi pa niti s prstom ne ganemo,

Udruženje gledaliških igralcev v Ljubljani javlja, da je ugasnil njegov član in odličen sodelavec, gospod

Bojan Smerkolj

pomočnik režiserja

v splošni bolnici v nedeljo, dne 8. marca t. l.

Pogreb pokojnika bo v sredo 11. t. m. ob 15. uri iz mrtvašnice splošne bolnice.

Ljubljana, 9. marca 1931.

Udruženje gledaliških igralcev v Ljubljani

Dnevne vesti

— Kraljeva zahvala rezervnim oficirjem. Zveza rezervnih oficirjev v Ljubljani je prejela na udanostno brzojavko z rednega letnega zbora od gospoda ministra dvora po nalogu Nj. Vel. kralja zahvalo.

— Delegacija naše univerze v Pragi. — Delegacija naše univerze v Pragi, ki jo je predstavil naš poslanik v Pragi dr. Albert Kramer v soboto prezidentu Masaryku, da mu je izročila diplomu častnega doktorata, je posetila v petek staromestni magistrat. Spremljal jo je bivši češkoslovaški konzul v Ljubljani dr. F. Reel. Odlične goste je sprejel na magistratu županov namestnik dr. Štula, ki jih je prisrčno pozdravil in jim razkazal magistrat. Potem so odšli v praško mestno knjižnico, katero jim je razkazal ravnatelj dr. Thon. V soboto dopoldne si je delegacija naše univerze z velikim zanimanjem ogledala razne strokovne ustanove in posetila županovega namestnika dr. Štulo. Po uradnem posetu ji je višji magistratni svetnik dr. Fleissig razkazal magistrat in mestno knjižnico. Delegacija je odpotovala iz Prage danes.

— Iz zdravniške službe. V imenik zdravniške službe za dravsko banovino sta bila vpisana sekundarij banovinske splošne bolnice v Ljubljani dr. Vencislav Arko in sekundarij bolnice v Celju dr. France Pucelj, iz imenika zdravniške službe za dravsko banovino je bil črtan okrožni zdravnik v pok. v Vitanju dr. Karol Kokotnik, ker se je odpovedal izvrševanju zdravniške prakse.

— Jugoslovanski dom v Pragi. Te dni se je mudil v Pragi sekcijski šef našega prosvetnega ministrstva g. Momčilo Milošević, ki je razpravljal s češkoslovaškim prosvetnim ministrom o nekaterih kulturnih vprašanjih, tičečih se obeh držav. S predstavniki češkoslovaško-jugoslovanske lige se je pa posvetoval o zgraditvi jugoslovanskega doma v Pragi, v katerem bi stanovali tudi jugoslovanski študentje praških visokih šol.

— Razpisne službe. Glavna direkcija državnega posestva Belje razpisuje natečaj za dva zdravnika. Poleg plače pripada zdravnikom brezplačno stanovanje, kurjava in razsvetljava. Prošnje je treba vložiti do 15. t. m. Uprava moravske banovinske bolnice v Čupriji razpisuje natečaj za lekarnarja. Prošnje je treba vložiti do 20. t. m. — OUZD v Beljovaru razpisuje natečaj za mesto uradnika pisarniške stroke kat. C, pol. 8; za ekspozičuro v Virovitici mesto uradnika tehnične stroke kat. C, pol. 8; pri OUZD v Beljovaru mesto služiljske stroke kat. D, pol. 9; pri ekspozičuri v Koprivnici; mesto služiljske stroke kat. D, pol. 10 pri ekspozičuri v Virovitici in mesto služiljske stroke kat. D, pol. 10 za ambulanco v Beljovaru.

— Dr. Ceda Mihajlovič v Pragi. V soboto popoldne je prišel v Prago bivši minister, zdaj predsednik Jugoslovanskega odbora za ohranitev miru in mirovnih pogodb dr. Ceda Mihajlovič. Na kolodvoru so ga sprejeli znani francoski publicist Andre Cheradame, ki se mudil v Pragi na študijskem potovanju, dalje pisatelj dr. Čenkov, urednik Hejret in ravnatelj Avgust Seifert.

— OUZD v februarju. OUZD v Ljubljani je zbral statistične podatke za februar, iz katerih posnemamo, da je bilo vseh članov 86.731, in sicer 55.921 moških in 30.810 žensk. V primeri s februarjem lanskega leta je nazadovale število članov za 4005 (3288 moških in 717 žensk). Bolnikov je bilo 2604, moških 1507, žensk 1097. Odstotek bolnikov je znašal 3. Povprečna dnevna zavarovana medza je znašala pri moških 28,85, pri ženskah 20,17, skupaj 25,78%, celokupna dnevna zavarovana medza pa pri moških 1.614,130, pri ženskah 621,372,80, skupaj 2.235,502,80 Din. V primeri s februarjem lanskega leta je nazadovala celokupna dnevna zavarovana medza za 82.428,80.

— Dražba lova. Lov krajevne občine Mavčice se bo oddal v zakup na javni dražbi v uradu okrajnega glavarstva v Kranju 14. aprila ob 10. in sicer za dobo 5 let.

— Tečaj za avtoveno varenje na Jesenicah. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani priredi na Jesenicah v času od 16. do 25. marca t. l. tečaj za avtoveno varenje. Poučevalo se bo v tečaju varenje enostavnih predmetov, predvsem v železu, jeklu in aluminiju. Pri današnji gospodarski krizi je za kovinarske obrtnike in pomočnike velike važnosti, da se izvežba v tej stroki. Z varenjem se daje izvršiti mnoga popravila železnega orodja, strojnih delov, poljedelskega orodja, avtomobilskih blokov in karterjev, prelomljenih jermenic, osi, železnih konstrukcij i. t. d., ki bi se sicer ne dala izvesti. Spretnemu varilecu se zato odpira novo polje dela in s tem tudi zaslužka. Izblejskega okoliša se je na poziv blejske obrtne zdruge prijavilo že precejšnje število udeležencev. Ker pa je še nekaj prostora, opozarjamo kovinarje iz gorenje savske doline, da se pisмено prijavijo za ta tečaj, odnosno dne 16. marca t. l. ob 9. uri zjutraj zglašne v delavnici g. Antona Tršana na Jesenicah, kjer se bo tečaj vršil.

— Kakor bi bila že pomlad se vidi človeku, ko gleda razglednice, ki nam jih je Ciril-Metodova družba pripravila za pruh. Cvetna nedelja z butarami, od pomladne poezije prevzeta deklica na grču, vriskajoča pastirčeva modroča in vsa blaženost praznika ob žegnju — to je Gaspari, vedno svež in spomladanski. Kečnija Prunkova je pa naslikala kmečko punčko preskrčani jabolček z metuljčki in zvoncekom, sploh naša mlada talentirana umetnica je s tem okroglim kmečkim otrokom v podobila samo pomlad, da tudi vi začutite pomladne sapice in zaslišite velikonočne zvonove. Bil veliki teden je... dvakrat devetsto tri in trideseto... v Trnovu, je sem uro žel deseto... v srce mi padla iskra je ognjenit se ne da z močjo nobeno. Ali je mogoče se

lepši piruh, kakor ga nam je dala gđ. Prunkova z ilustracijo tega Prešernovega soneta. Že to je dobi, da se je spomnila na to za našo poezijo najlepšo Veliko noč — saj pred njo tega krasnega motiva še ni opazil nikdo. Julka je strašno pobošna in tudi hudo ošabna, prava gosposka hči ljubljanske, Prešeren je pa — zaljubljen, bridko zaljubljen. Gaspari je pohvale vreden, gospodični pa je prav posebne čestitke in mnogo korajše!

— Zrebanje loterije Jadranske Straže. V četrtek 12. t. m. se bo vršilo prvo zrebanje loterije Jadranske Straže, prirejeno v svrhu nabave šolske ladje za našo mornarico. Vsi prodajalci srečk morajo najkasneje do 12. t. m. poslati denar za prodane srečke, nepravilne srečke pa vrniti administrativnemu oddelku v Beogradu.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo oblačno in nestanovitno vreme s padavinami. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Skoplju 18, v Splitu 18, v Sarajevu 11, v Mariboru 3,4, v Ljubljani in Beogradu 2, v Zagrebu 1 stopinjo. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760,9 mm, temperatura je znašala —1,2.

— Samomorič oči v Zagrebu. Včeraj ponoči se je na orožniški postaji v Zagrebu ustrelil v glavo 27-letni orožniški narednik Vasilij Kovačič. Njegovi tovariši so ga našli s prestreljeno glavo nezavestnega in v mlaki krvi. Težko ranjenega orožnika so prepeljali v bolnico, kjer je pa včeraj dopoldne umrl, ne da bi se zavedel. Kovačič je zapustil pismo, v katerem pravi, da gre v smrt, ker se je naveščil življenja.

— Kupčevanje z dekleti v Subotici. Subotička policija je te dni razkrila veliko nemoralno afero. Aretirali je več članov organizirane družbe, ki je kupčevala z dekleti. Policija je že deli časa opazovala, da prihajajo iz raznih krajev dunavske banovine sumljivi ljudje, ki so pod raznimi pretekami iskali služkinje, vzgojiteljice itd., v Subotico. Policija je strogo nadzirala vse sumljive tipe in opazila, da je v mestu družba, ki kupčuje z dekleti. Aretirala je več zvodnic, ki so lovile na promeni in drugod dekleta v svoje mreže. Aretiranih je bilo 15 oseb, med njimi zvodnice Lajša Puškaševa, Julka Oravčeva in Borica Blažekovičeva. Zvodnice so se največ zanimale za dekleta od 14. do 17. leta. V afero je bilje zapletenih mnogo odličnih Subotičanov, večina starejših gospodov.

— 80-letni Don Juan. Pred novostadskim okrognim sodiščem se je v soboto vršila zanimiva razprava. Zagovarjal se je 80-letni Josip Tibold iz Odžavcev, ki je kljub svojim 8 križem še vedno zelo podjeten in pravcati Don Juan. Starček se je moral zagovarjati zaradi poskušene posilstva, tožila ga je 70-letna Tereza Helmburger iz Plavne. Pri razpravi je Tibold zatrjeval, da je bil pijan in da se nikdar ne spominja. Sodišče ga je oprostilo.

Iz Ljubljane

— Najnovejša hiša na Kodeljevem. Sredi preteklega meseca so napravili delavci v gramozno tla štirinogato jamo za betonsko temeljno podlago visokopričetne enonadstropne hiše. Pred štirinajstimi dnevi je bil betonski temelj gotov in železobetonska plošča napravljena, na kar se je začelo hitro zidati z zidno opeko in je danes poslopje v grobem gotovo in pokrito. Sedanje vetrovno vreme dobro suši zidove in hodo kmalu pričeli z ometavanjem notranjih in zunanjih sten. Poslopje, ki je namenjeno za tri družine, bo že v maju porabno. Hiša bo last Pečarjeve ožene hčerke. Stanovanja bodo svetla in solčna z lepim razgledom na Golovec in Kamniške planine.

— Iz naših ulic in cest. Gosposka ulica ima zdaj čedno cestišče od Dvornega do Novega trga. Cestišče so posuli z gramozom in peskom, na kar je stopil v akcijo cestni valjar, da je cestišče izravnal in izgladi. Na Dunajski cesti posipajo debel gramoz na cestišče, od njegovi strani pa stoji še veliki kup drobnega gruča, ki ga bodo tudi raztrosili ter nato cestišče izravnali kakor hitro bo sedanje mrzlo vreme odnehalo. Zadnje dni so potresli del obel hodnikov od Dunajske cesti ter posuli z gramozom cestišče in Društveni ulici pri Zaloški cesti ter podaljšek Povšetove ulice, ki vodi na Kodeljevo.

— Ne bom več vozil krompirja. Iz hribov blizu Litije je pripeljal kmetovalec v Ljubljano nekaj krompirja. Na mitnici je plačal od 90 kg krompirja 16 Din trošarine. Za krompir je dobil 63 Din, v mestu se je mudil 4 ure, konje je moral nakrmiti in končno se je obrnil na naše uradništvo z vprašanjem, koliko je dobil za krompir. Ker tako težkih računov nismo vajeni, mu nismo mogli potrditi z odgovorom. Razumemo njegovo trditve, da v Ljubljano ne bo več vozil krompirja.

— P. Hugolin Sattner je obogatil našo glasbeno literaturo s celo vrsto mešanich in moških zborov, izmed katerih so posamezni že 50 let stalno na repertoarju naših koncertov. Napisal je lepo število samospesov, izredno mnogo pa del, ki spadajo cerkveni glasbi. Posebna važnost njegovega umetniškega dela pa obstoji v tem, da nam je napisal več velikih zborovskih del s spremljevanjem orkestra. Tako je Glasbena Matica izvajala njegovo »Jeftejevo prisego«, Vnebovzečje, V peplinskih noči in OLJKI. Orkestralno spremljevanje je napisal tudi za njegov močvirni zbor OLJKI, pravkar pa končuje legendo Sv. Cicihije, prav tako za zbor in orkester. Glasbena Matica, ki je vsa njegova pomembnejša dela prvič izvajala, izvaja sedaj za njegovo 80 letnico kantato OLJKI v četrtek, dne 12. t. m. ob 20. uri v Unioni. Sedeže in programsko knjižico dobite v Matični knjižarni.

Vsem, ker se tiče vseh!

Tovarna »Pekatele« je začela izdelovati novo vrsto testenin z obilno jajčno primjesjo. Tem testeninam je dala ime »Jajnine«. »Jajnine« so izbornega okusa in bodo tehnično vsakemu celo razvnelcu. Prodajajo se samo v prozornih vrečkah po ½ kg. 4132

— Razširjenje mestnega vodovodnega omrežja. Včeraj so začeli kopati v Kržičevih ulici, ki se izteka na Dunajsko cesto poleg topničarske vojašnice, jarek, kamor bodo položili vodovodne cevi.

— Plesni turnir za prvenstvo Slovenije. Na sobotnem plesnem turnirju za prvenstvo Slovenije, ki je bil zelo dobro obiskan, si je prvenstvo zopet priboril znani plesni par ga. Elza Stojković in g. Stane Seunig, v lažji skupini je pa zmagal par Anton Turelli in Amalija Rebernikova, dočim si je naslov kralja valčka priboril bivši major Poljanec s plesalko Rozo Bazilovo. Plesnega turnirja so se udeležili samo ljubljancani in dva para iz Kamnika.

— Prirodoslovna sekcija Muzejskega društva za Slovenijo ima svoj 6. redni sešatek v torek, 10. t. m., ob 18. uri v predavalnici Mineraloškega instituta na univerzi. Predaval bo g. doc. dr. A. Košir »O raku« in g. dr. B. Škerlj »O indeksu rejenosti in teoretični težji«. Na sešatek, na katerem se bosta obravnavala ta dva aktualna problema, vabimo člane. Gostje dobrodošli.

— Obvestilo. Radi smrti svojega brata do četrta 12. t. m. pacientov ne sprejemam. Leopold Smerkolj dentist - tehnik, Celovška c. 32. Ljubljana VII. 144-n

— Družabni večer Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani bo v sredo dne 11. marca 1931 ob pol 9. uri zvečer v restavracijskih prostorih »Zvezde«. V ciklu predavanja »Ljudska univerza« pride na vrsto predavanje o zanimivem predmetu »O pomorski organizaciji«. O tem predmetu izpregovori hon. univ. profesor g. dr. L. Böhm. Gospod predavatelj je naši javnosti znan in priljubljen govornik, ki se bo v tem svojem predavanju pečal z zanimivimi in aktualnimi vprašanji, ki so v zvezi s pomorsko organizacijo. Ti problemi so pri nas še malo znani in ustrezno predavanje preči potrebi. Vstop je brezplačen. Gostje so dobrodošli. 143-n

— Iz pevskim in pevcom Lj. Zvenal! Ta teden odpočite. Drugi teden po navadi: ponedeljek ženski, sredo mešani, petek moški zbor. Pevovodja.

— Redna letna skupščina ljubljanskega oblasnega odbora RKK. V nedeljo 15. t. m. ob 10. dopoldne se bo vršila v sejni dvorani mestnega magistrata redna letna skupščina ljubljanskega odbora Rdečega križa z običajnim dnevnim redom.

Iz Celja

— Včerajšnja nedelja je bila v Celju ne navadno pustna in dolgočasna. Po ulicah sneg in brozga, tako da je bil vsak peš izlet nemogoč. Poleg tega je še ves dan polagoma nalezaval sneg, vmes je pa deževalo. Nekaj življenja je bilo edino v kavarnskih in nekaterih priljubljenejših lokalih. Sobotni veliki »Planinski sejeme«, ki ga je priredila Savinjska podružnica SPD v Celjskem domu, je uspel nad vsako pričakovanje. Udeležba je bila ogromna in ni bilo enake prireditve še več let. Manjkalo ni veselih gostov iz malone vseh večjih mest in krajev naše banovine. S to prireditvijo je menda letošnja sezona masekard in zabav zaključena.

— Dežurno lekarniško službo v Celju ima tekoči teden do vključno petka 18. t. m. lekarna »Pri križu« na Kralja Petra cesti.

— V mestnem kinu v Celju se predava drevi ob pol 21. zadnjič zvočni film »Dvoje ljudi«. Jutri zvečer pa bo premiera izvrstnega zvočnega filma »Nesmrtni potopuh«.

— Drevo na ljudsko vseučilišče. Drevo ob 20. bo predaval na tukajšnjem ljudskem vseučilišču v risalnici meštanske šole v Vodnikovih ulici g. Leo Poljanec o temi: »Dve leti ob suženjski obali Afrike«. Zanimivo predavanje bo spremljalo 82 skopičnih slik.

— Celjske učiteljske društvo je imelo svoje zborovanje v soboto dopoldne v tukajšnji mestni osnovni šoli pod vodstvom predsednika g. Josipa Gosaka, šolskega upravitelja s Teharja pri Celju. Zborovanja se je udeležilo okrog 150 včlanjenih učiteljev in učiteljev iz celjskega sodnega okraja. Na zborovanju bi bil moral predavati pisatelj župnik g. F. S. Finžgar o slovenskem kmetu, pa se predavanje zaradi nenadne bolelosti predavatelja ni moglo vršiti. Namesto njega je predaval o celjskih zgodovinskih spomenikih umetniški zgodovinar g. Marjan Marolt. Sledilo so še razne strokovne in stanovske zadeve. Pisatelj g. Finžgar bo imel svoje predavanje v Celju v maju.

— Poziv Sokolom! Celjske Sokolske društvo poziva vse člane, ki nameravajo nastopiti na letošnjem župnem zletu in se v zadnjem času niso udeleževali telednevni vaj, da jim prej sopes prično s redno udeležbo pri vajah.

— Krajevni odbor UVI v Celju namerava tudi leto, kakor običajno vsako leto, prirediti vsoto invalidsko tombolo in sicer v nedeljo 8. maja. Če bi bilo ta dan neugodno vreme, bi se tombola vršila v nedeljo 10. oziroma na praznik 14. maja, kar naj blagovolijo vpoštovati ostala celjska društva, ki naj ta dan pustijo prost za invalidsko prireditve.

Sodobni umetniški nazori

in sodobno ljudsko naziranje o umetnosti (literaturi) in življenju

Ljubljana, 9. marca.

Prejeli smo: Nekoliko ljudstvo gotovo zanimajo sodobni umetniški nazori, vsaj toliko kolikor ima sodobna umetnost stik z življenjem in ljudstvom. V koliko je g. predavatelj govoril iz src sodobnih umetnikov-literatov, ne vem, ker je dandanes gotovo prav toliko glav kot naziranje (se pravi — lastnih glav); predavatelj je esteti, literarni kritik, no, morda pa tudi ve, kakšnega naziranja so dandanašnji umetniki, odnosno pozna zakone sodobne umetnosti in estetike in bistvo umetnosti. Tega tudi ne nameravam zanikati. Samo nekatera dejstva je treba poudariti, ker se mi nudi tako tepla prilika.

In najprej je dobro naglasiti, da nauk o lepem ni evanĝelġ, ne dogma in da presojamo umetnost na podlagi tega nauka, z njegovimi zakoni; estetika pa končno tudi ni modrost in ne lepota sama po sebi. Kaj je umetnost, to je treba vsekakor opredeliti, toda, če hočemo govoriti tudi o življenju, ga moramo še vse bolj poznati kot umetnost. Vedeti moramo tudi kakšen pomen ima umetnost v življenju in če iz življenja izhaja, se pravi zakaj je v življenju, čemu služi (ali kaj in zakaj ni služi), v kakšnem odnosu je s človekom in če so ti odnosi nujni. Skratka, osnovni pojmi stvari nam morajo biti jasni, če hočemo pojmovati njeno bistvo — gre za pojme in za smisel stvari.

Predavatelj o tem ni govoril. Povedal je, da živimo v dobi velikih dogodkov, na prelomu naziranj; umetniki žive mrzlično življenje v borbi, stremeljenju za novo podobo sveta, za njene popolnejše oblike, za čistejšo resnico. Vseposvodo se kaže nezadovoljnost nad vsem starim, ki pa ni slučajno, njegove korenine so globlje. Naš čas je prelom med materializmom in idealizmom, napočila je doba novega idealizma, materialističnemu individualizmu je odklenalo. Z njim je človek (umetnik?) izgubil svojo notranjo svobodo, smer in središče v sebi. To je kaos materialističnega individualizma. Sedanjí človek pa, ki je zasul veliko resnico, je začutil tragično stisko v tem kaosu, se zopet povrača v sebe, je notranji človek, tragični človek, priznava življensko celoto in totaliteto ter stremi za harmonično urejenostjo odnosov med seboj, umetnostjo in življenjem. Priznava življenje kot organizem, njegov večni zakon, na čemer temelji njegov sodobni umetniški nazor. Sodobni umetnik pa bi bil v zablodi, če bi skušal ustvariti novi esteticizem. Gre predvsem za to, kakšno mesto zavzema umetnost v organiziranem življenju, za presojanje njenih vrednot na podlagi njegovega gledanja na življenje — življenjske totalitete. Umetnost ni več toliko literarna zadeva kot življenska. Vendar pa je s v o b o d n a, a b o l u t n a nad človekom, ima svoje življenske zakone, je neodvisna od vsakega življenja. Zato pa sodobni umetnik zavzra liberalni larpulizem, kakor tudi vsak utilitarizem, umetnost pa tudi ne sme biti podvržena religiji (religioznost jo pa mora vseeno prevevati...). Torej, umetnost je popolnoma neodvisna, vendar mora biti v skladu z življenjem (biti življenska!), mora biti izraz umetnika, kot izraz človečnosti, a ne človeka, umetnik pa mora biti še vedno človek, ne pa njemu podvržen — umetnost ne sme služiti nikomur, vendar pa tudi ne sme gospodovati. Umetnost ni vse, ne more povsem utešiti človeka (to predavatelj priznava), vendar ji gre sila važno mesto v življenju. itd.

Mnogo jasneje je težko ponoviti njegova izvajanja zaradi preobčutljivosti in ker je osrednja misel predavanja bila nekoliko preveč skrita ter premalo utemeljena. Ljudi pa predvsem zanimajo občutnejša dejstva in pomen vseh tistih »višjih« stvari, ki se (in zakaj se) odlikajo od njih — jih zanimajo, če se sploh zanimajo. Sila važno pa je za umetnike same, če se zanimajo in sicer iz enostavnega razloga, ker so laiki prav za prav konzumenti umetniškega blaga. Abstraktnost umetnostnega naziranja pa jih gotovo ne zanima. Ko rečeno, gre samo za oenovne pojme in ko so nam ti jasni, nam je dovolj jasno vse drugo brez teoretiziranja.

Ljudje se torej vprašajo kar naravnost, kaj je literatura, umetnost in zakaj je — brez slepomišljenja in valokih besed. Mislim torej, če prepíše umetnik roman ali pesem — ga napiše gotovo z nekim namenom, gotovo za to, da bi ljudje njegov proizvod čitali, če ne, pa mora rokopis ostati neobjavljen. Torej je pisal za čitatelje, ne le zaradi svojih nekakšnih intimnih doživljajev in učinkov. Seveda, umetnost je znati pisati, saj je končno še rokodelstvo nekakšna »umetnost« — a samo za tiste, ki ga ne zna. Kdor hoče pisati, mora biti torej sposoben in če je sposoben, mu končno pisati ni umetnost.

In vrednoto leposlovnih produktov in umetniške vrednote? To so zelo abstraktni pojmi. Vrednoti knjige v praksi ne dočijo toliko umetnostna merila kot drugi, gospodarski čimtelji, dočim ima taista knjiga za posameznike večjo ali manjšo vrednost ne glede na njeno gospodarsko vrednost. Odičala okus čitatelja, njegovo naziranje, vsebina proizvoda, stil pripovedovanja itd. Skratka, vrednost duhovnih produktov zavisi od čitatelja, zato pa je tudi umetnost, odnosno literatura, brez čitateljev prav za prav — nemogoča, si je ne moremo misliti.

Zaradi tega — že samo zato! — se mi umetnost ne zdi tako absolutno avtonomna — ravnanje se mora po življenju, če hoče, da uspeva, življenje se ne ravna po nji! In če malo pomislimo, kaj je prav za prav umetniško izražanje, vidimo, da je to (več ali manj rafinirano) izražanje pojedinca, izražanje tega, kar v pojedinu zadreva.

Živi, kar on oblikuje s svojim čustvovanjem in v mislijo. Vse to izražanje njegovega čustvovanja in misljenja pa ni nič drugega kot življenje, odvisno je od njegovega fizičnega, duhovnega ustroja in delovanja. To bi se reklo, da piše lahko le živ človek, za to delo morajo biti izpolnjeni izvestni pogoji, človeški organizem mora biti sposoben izvestnega dela, ta delavec pa ne bo mogel nikdar v nobenem delu zatajiti svojih bioloških, fizičnih, psiholoških svojstev. Zato si ne morem misliti umetnosti tudi brez njegovega fizičnega življenja.

Umetnost izhaja iz življenja. Pisateljevanje ni nič drugega nego delo. In vsako delo mora imeti neki namen, mora biti upravičeno, mora imeti svoj smisel — to je — služiti nekomu, biti zaradi nečesa potrebno. In komu naj služi umetnost, če ne človeštvu? In ali služi? Zakaj ne sme nikomur služiti? Kar izhaja iz življenja, se vsaj meni zdi, mora služiti življenju, če pa ne služi — tedaj tudi nima v življenju mesta! Torej, predragi izvoljenec, povejte ljudstvu, če je literatura potrebna in kakaj je potrebna? Če je potrebna, tedaj je svrha, služi nečemu, če pa ni, tedaj je pa — nepotrebna, kar se pravi, da nima v življenju mesta! Če je potrebna, se pravi, da je koristna in koristnostna — utilitaristična! Če ima življenje namen, tedaj ga ima tudi umetnost. Poudariti pa moram, da mora življensko namenu služiti vse, kar je, ni nobenega višjega smisla od tega. In umetniško delo ni nič drugega nego iz življenja — kako bi potem moglo biti nad življenjem! Zato bi moralo veljati: umetnost za življenje, zaradi življenja, ne pa umetnost za umetnost, še manj pa življenje za umetnost! Ni umetnosti brez življenja, je pa lahko življenje brez umetnosti! Mimo tega pa moram naglasiti še to, če stoji predavatelj na stališču, da ne sme biti umetnost tendenčna — tedaj tudi ne sme izražati njegovih tendenc, poleg tega, da ne sme biti katoliška!

Ker pa zagovarjam stališče, da mora literatura služiti človeštvu, življenju, smatram, da mora vzgajati ljudi, ne sme biti opj za duha, mora človeka seznanjati s skrivnostmi življenja, ga voditi k boljšemu, mu odpirati oči. S tem pa ni rečeno, da je leposlovje nemogoče (če se tedaj zasluži to ime), če služi ljudem le za zabavo ali podobne duhovne užitke kot, n. pr., glasba ali gledališče, vendar pa tedaj nima v življenju tistega pomena, kot če bi služila višjim smislom. In čimbolj bo koristna ter potrebna — tem bližja bo resničnemu življenju, tem bolj se bo bavila z realnim življenjem, s človekom. Ljudstvo ne razume ne tega ne onega izma in so gotovo vsi izmi v literaturi nepotrebni, gre pa le za to, ali je in kakšna literatura je potrebna — ne gre za modo, gre za namen, ne za imena, nego za pojme! Ne vprašujemo, kje se začne in kje konča umetnost, v kakšnem stilu naj bodo pisane knjige, čitatelju je merilo umetnostne in druge vrednote v njem samem: estetika je odvisna od okusa, okus pa od naziranja, vzgoje, inteligence, čustvovanja, značaja.

Predavatelj je dejal, da so sodobniki (izvestni literati), zelo srečni, ker so se dokopali do tako velike resnice, da se jim je prav za prav odkrila zadnja resnica — da mora, ali da je umetnost avtonomna itd. Te sreče jim nikakor ne zavidam. Trdim, da se absolutna resnica še ni odkrila človeškim očem, dokončne njene oblike še ni, kot ni končne življenske oblike: vse v življenju raste ter se s tem izpreminja, nič ni absolutnega, vse je pred nami; kar se približuje resnici, živi, je lepo, ugajajoče, kar je pa nezdravo, prej ali slej izumre. Prav tako živi le tisto, kar je življensko, kar ni izven življenskih zakonov; da je umetnost nekaj absolutnega, da so njeni zakoni popolnoma neodvisni od vsega življenja, se nam zdi popolnoma nemogoče po obstoječih življenskih zakonih — drugih pa ne poznamo in tudi predavatelj nam jih ni obrazložil. Vemo pa, da je v abstraktnem svetu marsikaj mogoče — kar ni v otipljivem.

Torej priznajmo življenje ali »umetnost« — ali je, ali pa ni življenja, ker v njem ni »umetnosti«.

Pri krojaču

— Štišal sem, da si je dal moj sin pri vas delati obleko, pa vam je ni še plačal, čeprav jo nosi že nad leto dni. — Ah, to nič ne de, gospod svetnik. — No? Torej bi mogli tudi meni narediti obleko pod enakimi pogoji?

Pogorelec!

— Gospod, usmilit se nesrečnih pogorelcov!

— Ali imate potrdilo od občine, da je vam pogorelo?

— Nimamo, gospod, vse je nam zgorelo, tudi potrdilo.

G. G. Norria.

73

Vroča kri

Roman.

dejala prijazneje, — da vam želim le — kaj res ne uvidite, Tom, — je dobro — prijateljstvo med nama je vendar izključeno — in če bi me poznali bolje, bi bili razočarani.

— Poslušajte me, prosim, — je dejal resno, — saj prosim tako malo. Obljubim vam, da vas ne bom več mučil. Ne boste imeli več povoda pritoževati se. Ne bom vas več nadlegoval, bodite brez skrbi.

Kar so postale njegove besede vroče in izječljali jih je s prosečim glasom. — Čujte, čujte, gospodična Marsh, čujte me! Moj stric John vas ljubi, ljubite vas, od kar vas pozna. Pripoveduje vsakemu, ki ga hoče poslušati, kako vas obožava in občuduje. Trpite ga, prijazni ste z njim. Zakaj odrekate meni, kar privoščite njemu? Ne sramujem se svojega čustva — ljubiti ni noben greh — zakaj naj bi bil za svojo ljubezen kaznovan? Bodite usmiljeni — glas mu je odpovedal in začel je loviti sapo, da bi mogel nadaljevati. — Nujno mi je potrebna vaša pomoč, vaše prijateljstvo. Moje delo »Dekle« je odvisno od vas. Da, da! Samo za vas lahko napišem to dramo. Če mi pa odtegnete svoj pogled in vzamete možnost videti vas tu pa tam in prečitati vam svoje delo, če mi ugrabite upanje, da nastopite v naslovni vlogi »Dekle«, sem izgubljen.

Zakril si je obraz z obema rokama. — Menda ni na svetu nič bolj smešnega kot zaljubljen možiki. Saj vas prosim samo, da mi dovolite tu pa tam sestati se z vami, dokler ne bo moje delo končano — potem pa, če vam ne bo po volji, mi lahko vse odtegnete.

Zelda ga je nekaj časa otožno gledala, opazila je temne lise pod njegovimi očmi in bolesterne poteze okrog njegovih ust. Kar se je spomnila, kako se je pred leti sama mučila. In ko je opazovala potezo njegovega spacenega obraza, so šepetale njene ustnice: »Michael«. Potem je pa dejala resignirano: — Imenujte me odslej »Zelda«.

Je bilo to prav? Je ravnala dostojno? Ali ne napoči dan, ko bo bridko obžalovala, da je privoliла? Tega še sama ni vedela. V sledečih tednih, ko sta postala s Tomom kaj hitro intimna, so jo neprestano mučili dvomi.

Prvotno je mislila, da se bosta sestajala bolj redko; trdno je bila sklenila, da bo z njim samo prijazna in nič več. Toda kmalu se je pokazalo, da to ne gre. Njegovo delo je onemogočilo to in vsa presenečena je Zelda spoznala, da je zasnoval Tom dramo, ki se je zdela samo čustveno zanimiva. Ko ji je neke nedelje pojasnil idejo svojega dela, je obsedela na svojem stolu nepremično, v napetem pričakovanju.

... Nazadnje občinstvo ne bo vedelo, kaj je res in kaj so sanje, — je pravil ves v ognju. — In — kar mi je še najbolj pri srcu — ljudem bo to sploh vseeno. Upam, da dosežem svoj cilj.

— Tom, Tom! — je vzklila Zelda, — Henry Meserve bi dal svojo dušo za tako delo! Morda drame ne razumem, toda zdi se mi prekrasna. Mladi pisatelj je kar žarel od sreče.

— Tudi meni se zdi originalna. Upam, da je ne bom pokvaril, če jo napišem. Ne vem, ali jo bo Meserve sprejel ali ne, toda glavno vlogo morate brezpogojno igrati vi, Zelda. Obljubite mi to ali pa ne napišem nobene črke.

— Obljubiti, ljubi Tom! Saj sem pripravljena plaziti se po vsem Broadwayu po kolenih, samo da dobim tako vlogo; upam seveda, da jo dobim.

— Bože moj, Zelda, drama je vendar zasnovana nalašč za vas, vi ste mi dali idejo, okrog vas se vse suče.

Tako se je začelo prijateljstvo in tako sta postala intimnejša.

Korak za korakom.

Na Štefanovo ga je srečala pred gledališčem in zmagoslavno ji je sporočil, da je prvo dejanje skoraj že napisano. Na Silvestrovo sta priredila zakonca Meserve veliko domačo zabavo in Zelda se je moral odzvati vabilu. Za spremljevalca si je izbrala Toma.

— Ta je pa nebeško lep! — je šepetala Ned Zeldi. — To je pravi Adonis. Pridite čim prej k meni na čaj.

Tudi Henry je bil prijazen in vesel. Ko ga je Zelda predstavila, je dejala:

— Avtor drame, v kateri bom igrala glavno vlogo, gospod Meserve. Henry je pa pripomnil smeje:

— Potem takem me sprejme za režiserja.

Čez nekaj dni jo je povabila gospa Harney na večerjo in John je bil tudi povabljen. In komaj je minilo nekaj dni, je prišlo zopet povabilo na intimno večerjo gori v sobanah gospe Harney in brez Johna. Po kavi se je gospa Harney umaknila v svojo sobo, Tom je pa prečital Zeldi prvo dejanje svoje drame, ki jo je globoko pritegnilo. Glasno je plakala, ne morda od žalosti, bila je globoko ganjena in nestrpno je čakala vzprizrite, ker je vedela, da se bo dobro živela v svoji vlogi Zanos, s katerim je Tom čital, jo je še bolj podžgal. Tesno se mu je približala in pozabila je na pregrado, ki ju je ločila, ko sta se pred hišo madame Boulanger poslovila; v tistem hipu se ji je zdel tako čeden in privlačen, da se ni mogla premagati.

— Neumnica, neumnica! — je šepetala potem sama pri sebi, ko je bila sama v svoji sobi, — saj nimam obojene pravice do prijateljstva. To ne more dobro končati. Čemu neki tratiš se čas? Moški so vsi enaki. Začela si previdno imeti ga rada, pa ga vendar nočeš varati.

Ko je pa zatisnila oči, hoteč zaspiti, ni veljala njena zadnja misel nje tu, temveč njegovemu delu.

— To je drama! To je drama. Bog daj, da bi mu šlo do konca tako posreči!

In res je kazalo, da pojde vse po sreči. Drugo dejanje ji je bilo enako všeč kakor prvo. Čutila in živela je z »Deklo«, postava pesnitve se je stopila z njeno dušo. Njene misli so bile zdaj zopet čisto v bolniški sobi št. 35 in klicala si je v spomin stare čarovnice, ki jih je bila spoznala v bolnici. Vedela je dobro, kako se bo morala obleči za vlogo in kakšna bo njena maska.

Pristopajte k Vodnikovim družbi

Školjke izdelujejo bisere na povelje

Pred pariškim civilnim sodiščem se bo obravnaval zanimiv spor med trgovci z biseri

Pred civilnim sodiščem v Parizu se bje hudo boj med dvema taboroma. Sindikalna zbornica draguljarjev, zlatarjev in trgovcev z dragulji stoji na eni strani, na drugi pa mlada sindikalna zbornica trgovcev z umetnimi biseri. Prvi tabor je najel tri najboljše pariške odvetnike, drugi pa mladega, zato pa enako zgovornega zagovornika. Spor med obema taboroma ima zelo zanimivo ozadje. Do leta 1922 je poznal svetovni trg samo tri vrste biserov, ponarejene, japonske in pristne. Naenkrat so se pa pojavili biseri, ki jih niso kontrolirali strokovnjaki in magnati s kraljem biserov Leonom Rosenthalom na čelu in ki so jih prodajali trgovci kot pristne, toda po nižjih cenah. Zadeva je morala biti pojasnjena in res se je končno izkazalo, da morajo uboge školjke izdelovati bisere na povelje in da pri lovu ni nobenega rizika več. V bistvu ni več razlike med biserom »fine naturelle« in biserom »fine de culture«. Dokler so ljudje poskušali izdelovati umetne bisere, so se jim smejali oni, ki so na račun biserov obogatili. Zavedali so se pač, da je z izdelovanjem biserov tako, kakor z izdelovanjem zlata.

Biser je že prastari okrasek žene. Žene imajo rade vse, kar količkaj diši po riziku. V našem primeru gre za težak in nevaren lov biseronosnih školjk. Lovci se morajo nešteto krat potopiti globoko na morsko dno, preden najdejo eno biseronosno školjko. To je najtežje delo, združeno s smrtno nevarnostjo. In baš zato se biseri tako cenijo. Homer pravi, da je imela Junona bisere v ušesih, Kleopatra je z zaničljivo kretnjo presenetila Marka Antonia s tem, da je vrgla velik biser, ki ga je nosila v ušesu, v kis in ko se je biser v njem raztopil, je kis popila. Biser je vedno mamil ljudi in vedno so ga visoko cenili. Leta 1904 so prodali v Parizu princesi Matildi biserno ogrlico, v kateri je bilo samo 38 biserov, za 940.000 frankov. Leta 1909 je bila prodana biserna ogrlica iz Polovceve zbirke za milijon frankov, čeprav je bilo v nji samo 176 biserov. Po vojni je bila prodana neka biserna ogrlica za 2 milijona frankov, leta 1923 pa je dosegla ogrlica gospe Thiersove, podarjena Louvru, ceno 12 milijonov frankov. To je zadnji rekord. Od takrat je trg biserov pod vplivom umetno »vzgojenih« biserov in cene neprestano padajo.

Umetna »vzgoja« ali pridobivanje sloni na istem principu, kakor takozvani spontani biser. Pri naravnem biseru se školjka sama slučajno rani, sama nekako pogoltno tuje telesce. Pri umetnem pridobivanju biserov pa odpro školjko strokovnjaki in polože v njo droben košček bisera, ki ga školjka leta in leta oblikuje in ovija z lesketajočo se snovjo, dokler ne postane okrogel. To je delikatna operacija, mnoge školjke podležejo, mnoge pa vržejo tuje telo iz sebe, v nekaterih primerih se pa le posreči pripraviti školjko do tega, da izdela biser tako rekoč na povelje. Toda praksa se lah-

ko tako razvije, da bo umetno pridobljenih biserov v izobilju. Nedavno je našlo neko dekle v Marenni pri večerji v školjki 42 novih biserov brez umetnega procesa. Školjke nekaj let krmijo, potem jih pa vzamejo iz vode in pobero iz njih bisere. Biseri so večji ali manjši, bolj ali manj zaokroženi, kakor jih je pač mogla in znala oblikovati školjka. Ni pa nobenega dvoma, da gre v vseh teh primerih za pristne bisere.

Težko je reči, kakšen bo izid spora. Najbrž bodo v bodoče draguljarji označevali bisere po izvoru. Umetno pridobljeni biseri so že zdaj 5 do 10 krat cenejši, z razvojem trgovine se pa še bolj pocene. Razumljivo je, da se trgovci z orijentalnimi biseri na vse kripelje branijo konkurence. Leo Rosenthal, ki je prišel kot siromašen poljski žid v Pariz, zdaj je pa znaten del Champs Elysees njegova last, se je še pred leti smejal trditvi, da bi mogli biseri umetne kulture konkurirati pristnim, zdaj se pa ne smeje več, temveč zahteva, da se novi biseri ne smejo imenovati »perle fine«.

Podzemne hiše

Arhitekt G. W. Claudius objavlja znanstveno razpravo, s katero hoče odpreti nova pota gradnji hiš in organizaciji pisarn. Glavna njegova novost je, da projektira hiše, ki segajo v globino in ki nimajo oken. Po njegovem mnenju okna niso praktična, ker prihaja skozi nje zrak, v katerem so tudi bakterije. Okna pomenijo tudi večje izdatke za kurjavo. Z gradnjo hiš, segajočih v globino, se omogoči, da gre promet po njihovih strehah, kar je zlasti važno za trgovske okrajne. Stanovalci »podzemnih hiš« bodo varni pred napadi sovražnih letal v primeru vojne. Z izdelovanjem umetnega zraka bo dana ljudem možnost vdihavati vedno čist in enakomeren zrak, kar bo imelo blagodejne posledice za človeški organizem.

Problem podzemnih hiš je odvisen od umetnega zraka in cenene električne razsvetljave. Ni izključeno, da bodo ljudje v prihodnjih stoletjih živeli pod zemljo, kakor je živel v predhistoričnih časih jamski človek. Zgodovina se pač ponavlja.

To je solidarnost!

V sevilski tovarni vžgalic so začele delavke te dni stavkati. V tovarni je zaposlenih nad 2000 delavk in ravnotejstvo je eno po krivici odpuštilo. Delavke so takoj sklicale zborovanje in sklenile solidarizirati se z odpuščenimi delavko, obenem pa začeti stavko. Ogorčenje stavkajočih delavk je bilo tem večje, ker je ravnateljstvo kategorično izjavilo, da odpuščene delavke ne sprejme nazaj. Delavke so pa kategorično izjavile, da ne bodo delale, da pa iz tovarne ne odidejo. In res tudi v opoldanskem odmoru niso hotele zapustiti tovarne in svojci so jim morali priti ob pomoč kar v tovarno.

Ravnateljstvo je upalo, da zapuste

razjarjene delavke tovarno vsaj zvečer, pa se je zmotilo. Zvečer so prinesli možje in sorodniki delavkam večerjo v tovarno, mnogim materam so prinesli tudi dojenčke, da so jih podajale, in lahko si nislamo, kakšno vrvenje je vladalo v tovarni, kjer je bilo poleg 2000 delavk še najmanj toliko njihovih svojcev. Ko so svojci odšli, so legle delavke k počitku in tovarna se je izpremenila v pravo nočno taborišče. Vodstvo tovarne je bilo brez moči, policija pa ni hotela posredovati. Drugi dan se je stavka nadaljevala in vse je ostalo pri starem. Končno ravnateljstvu ni preostalo drugega, nego kapitulirati in sprejeti odpuščeno delavko nazaj.

Vzrok za ločitev zakona

Dr. X. v Pragi bi se rad ločil in je iskal primerne razloge. Najrajši bi ujel kje svojo ženo in flagrantni in je šel na delo na čisto poseben način. Najel je na borzi dela dva brezposelna delavca, jima ženo točno popisal in naročil, naj jo zasledujeta, če bi ostavila hišo. Za primer, da bi šlo vse, kakor si je želel, jima je obljubil dobro nagrado. In stvar je tako rekoč šla. Brezposelna sta res videla žensko v rjavi vsem kožuhi, modrih očih in plavih las, ki je stopila iz doktorjeve hiše in izginila nekje v drugi hiši. Čez eno uro je stopila iz nje v najbližjem razpoloženju. To se je ponoči vilo tri dni zaporedoma. Četrti dan je šel tudi dr. X. z obema delavcema za njo. Potrkal je trdo na vrata hiše, v katero je bila ženska izginila. »Kdo je?« se je oglasil moški glas od znotraj. »To vprašajte rajši damo, ki je z vami v sobi!« je bil odgovor. Končno so se vrata odprla. Sredi sobe je bila res dama v precejšnjem neredu s svojo obleko. »Pardon!« je rekel dr. X. in odšel z delavcema. Po poti ni rekel ne bej ne mev... no, seveda, če ko ga žena vara in jo zaloti tako rekoč in flagrantni... Zgubil se je v svojo hišo, ne da bi delavcema plačal obljubljeno nagrado. Toda čez nekaj dni je prejel doktorjeva žena pismo: »Gospa, če nečete, da bi pričala proti vam, prinesite ob 4. pop. sem in sem 400 kron. Videla sva točno, da ste bili takrat ob lečenju same v kožuhi. Smilite se nama, kar sva ugotovila, kakšen skopuh je vaš mož. Ltd.« Gospa je res prišla, pa samo za to, da je povedla oba delavca k odvetniku, kjer so vse to lepo zabeležili. Prejela pa nista 400 kron, temveč 600 kron. In potem je vložila gospa tožbo za ločitev zakona, ki si ji jo je tako želel — samo da ga bo sedaj nekaj stala, kajti gospa ni bila dama, ki jo je dr. X. zalotil »in flagrantni«, temveč je bila neka vdova iz 3. nadstropja iste hiše, ki je bila gospe precej podobna in je imela enak kožuh. Nezaposlena detektiva sta ju bila enostavno zamenjala...

Pri hemerovdani bolezni, zagatenju, narganah črevih, abesih, sečnem pritisku, odeblih jetih, bolečinah v križu, tesnobi in prsih, hudem srčnem utripanju, napadnih omotice prinaša uporaba naravne »Franc Jožefove« grenčice vedno prijetno olajšanje, čisto tudi popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni svetujejo v mnogih slučajih, da naj pijejo taki bolniki vsak dan zjutraj in zvečer po čaše »Franc Jožefove« vode. »Franc Jožefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in vseh specerijskih trgovinah.

Kletar. zadruga, Maribor, Cankarjeva 1

išče dobro izvežbanega

POTNIKA

za prodajo lastnega izdelka v Savinjski dolini in Kranjsko deželo. 971

Danes ob 4., 7. in 9. uri zvečer!

DIJAK PROSJAK

V glavnih vlogah najboljše pevke in igralke moči in sicer:
Simon: H. HEINZ JOLLMANN, komorni pevec v Berlinu
Laura: JARMILA NOVOTNA, primadona drž. opere v Berlinu
Jan: FRITZ SCHULTZ
Ječar: HERMANN PICHA
Bronislava: TRUUS V. AALTEN

Poleg tega krasen dopolnilni spored s prvovrstnim Paramountovim zvočnim tehnikom in novo zabavno »Micky miško«.

Predprodaja vstopnic od 10.—1/2.13.

Elitni kino Matica

Telefon 2124

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znak! — Na vprašanje brez znakov se odgovarjamo. Najmanjši oglas 5.—

MODROCE
vrhne la afrik, močno blago & Din 240.—

zločljive postelje, posteljne odeje, žimo in blago za preobleko pohištva najceneje kupite pri

Rudolf Sever
LJUBLJANA, Marijin trg št. 2

Deske.
trame, letve raznih dimenzij za stavbe, ograje in pode — dobavi po najnižji ceni

Mirija, d. z o. z.,
LJUBLJANA,
Dunajska cesta 46, tel. 28—20,
Miklošičeva cesta 6, tel. 25—95

Trg. stene
pridnega in poštenega, ki ima veselje do trgovine, z dobrim spričevalom sprejme Karel Rojnik, trg. mešanega blaga, Slovenjgradec. 991

Telefon 2059
Premog
suha drva
Pogostiti. Dobročlove 5

HOTELSKA RESTAVRACIJA V SPLITU

se daje v zakup

Ima dve dvorani z vsemi drugimi potrebnimi prostori ter dvoriščem in vrtom za mlze, v sredini mesta, jako dobro obiskana. Eventualno tudi hotel z 20 in več sobami. Lastnik oddaja, ker potrebuje počitka. Za informacije se obrnite na hotel »Jadrane«, Split. 994

L. Mikuš

Ljubljana,
Mestni trg 15
priporoča svojo zalogo
vseh vrst solinčnikov
ter sprehajalnih palic.
Popravila se izvršujejo
— točno in solidno —

DEVA, PREMOG,
mizaraki, stavbni les in ladijska tla prodaja Ivan Bohinc, Ljubljana, Linhartova ulica 3. Naročila se sprejemajo tudi v židovski ulici 1/L. 32/L

Brezobrestna posojila

za zidavo hiš, za nakup hiš in posestev, za prevzem hiš, potek na hišah in posestvih daje svojim članom

„Jugrad“

Jugoslovanska gradbena in kreditna zadruga r. z. z o. z. Ljubljana, Kolodvorska ulica 35/I

Pravila proti plačilu Din 5.— v znakah. — Za odgovor prosimo znakmo.

Uradne ure od 8. do 12. in od 14. do 18.

Pristopajte k „Vodnikovim družbi“

V BOJU PROTI JETIKI

je neobhodno potrebna knjiga

Doc. dr. Iv. Matko: Protituberkulozni dispencer v službi socialno-higijenske borbe proti jetiki kot ljudski in kužni bolezni.

Veliko delo, ki obsega 810 strani, velja broširano Din 270.—, vezano 300.—.

Naročila točno izvršuje

Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 2.

Malim oglasom

amo nižjati ceno na

50 par
za eno besedo

BREZ RAZLIKE, KAKŠNA JE NJIH VSEBINA IN KDO OGLAŠA, PLATE JIH PA LAHKO PO POSTI Z ZNAMKAMI